

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 30. oktober 2024

Sag 70/2024

Anklagemyndigheden

mod

T

(selv)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Hjørring den 9. august 2024 (RAFD-1824/2024) og af Vestre Landsrets 1. afdeling den 16. september 2024 (V.L. S-1565-24).

I afgørelsen har deltaget tre dommere: Jens Kruse Mikkelsen, Kristian Korfits Nielsen og Rikke Foersom.

Påstande

Anklagemyndigheden har anmodet om, at anklagemyndighedens ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære Vestre Landsrets kendelse af 16. september 2024 til Højesteret tillægges opsættende virkning.

T har protesteret herimod.

Sagsfremstilling

Den 15. marts 2024 anmodede de ukrainske myndigheder om, at den ukrainske statsborger T udleveres til strafforfølgning i Ukraine.

Af Rigsadvokatens indstilling af 25. juni 2024 til Retten i Hjørring fremgår bl.a.:

”Det fremgår af sagen, at T i den ukrainske straffesag er sigtet for fire forhold vedrørende indbrudstyveri ved den 4. september 2021, den 10. september 2021, den 14. september 2021 og den 20. september 2021 at have begået indbrud på nogle nærmere angivne

adresser, hvorfra han stjal bl.a. smykker og kontanter. For en nærmere beskrivelse af forholdene henvises til brev af 8. marts 2024 fra Novomoskovsk City District Court of the Dnipropetrovsk Region.

Det fremgår endvidere af sagen, at T ved retten i Novomoskovsk beslutning af 5. december 2022 blev efterlyst internationalt i sagen, og at der ved rettens beslutning af 6. december 2022 blev truffet afgørelse om, at han skulle varetægtsfængsles.

Det fremgår herudover af sagen, at T blev anholdt af Nordjyllands Politi den 5. marts 2024, og at han ved Retten i Hjørrings kendelse af 6. marts 2024 blev varetægtsfængslet med henblik på udlevering til Ukraine.

Af retsbogen fra grundlovsforhøret fremgår, at T ikke har ønsket at meddele samtykke til udleveringen.”

Den 9. august 2024 afsagde Retten i Hjørring kendelse om, at T skulle udleveres til Ukraine til strafforfølgning. T kærede kendelsen. Retten i Hjørring besluttede efter anmodning fra anklagemyndigheden, at han fortsat skulle være varetægtsfængslet i medfør af udleveringslovens § 32, stk. 2, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1, jf. § 769, stk. 1, 3. pkt.

Ved kendelse af 20. august 2024 traf Vestre Landsret afgørelse om, at T fortsat skulle være varetægtsfængslet indtil den 17. september 2024. Begrundelsen var følgende:

”T er ukrainsk statsborger og er kommet til Danmark i april 2022. Han har ingen familie i Danmark eller i øvrigt nogen relation hertil. Byretten har ved kendelsen af 9. august 2024 bestemt, at han skal udleveres til Ukraine.

Der er derfor bestemte grunde til at frygte, at T vil unddrage sig forfølgningen i sagen. Betingelserne for fortsat varetægtsfængsling i medfør af udleveringslovens § 32, stk. 2, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1, jf. § 769, stk. 4, er derfor opfyldt.”

Ved kendelse af 16. september 2024 traf landsretten afgørelse om, at T ikke skulle udleveres til Ukraine. I præmisserne er anført:

”Sagen angår udlevering af T til strafforfølgning i Ukraine i henhold til de ukrainske myndigheders anmodning herom. T, der er ukrainsk statsborger, er i Ukraine sigtet for overtrædelse af den ukrainske straffelovs § 185, stk. 3, om indbrudstyveri.

Spørgsmålet for landsretten er alene, om der foreligger forhold, som indebærer, at udlevering skal nægtes i medfør af udleveringslovens § 6, stk. 2.

På baggrund af navnlig oplysningerne fra Europarådets Torturkomité (CPT) er der grund til at frygte, at forholdene i de ukrainske fængsler kan indebære nærliggende risiko for krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

De ukrainske myndigheder har afgivet garantier om, at de fysiske rammer i de fængsler, hvor T vil skulle være varetægtsfængslet og eventuelt afsone, lever op til de internationale konventioner, og at T heller ikke på anden vis vil blive udsat for en behandling i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

Spørgsmålet er derfor, om disse garantier er tilstrækkelige til at fjerne enhver reel risiko for, at T bliver udsat for forhold, der er omfattet af artikel 3, hvis han udleveres, jf. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 17. januar 2012 i sagen Othman (Abu Qatada) mod Det Forenede Kongerige, præmis 192. Om den vurdering, der skal foretages, fremgår af Menneskerettighedsdomstolens dom af 29. april 2022 i sagen Khasanov og Rakhmanov mod Rusland, præmis 101, in fine:

”However, assurances are not in themselves sufficient to ensure adequate protection against the risk of ill-treatment. There is an obligation to examine whether assurances provide, in their practical application, a sufficient guarantee that the applicant will be protected against the risk of ill-treatment. The weight to be given to assurances from the receiving State depends, in each case, on the circumstances prevailing at the material time (ibid., § 187).”

Garantierne vedrørende behandlingen af T skal bedømmes i lyset af den situation, som Ukraine befinder sig i som følge af, at landet i mere end to et halvt år har været og fortsat er i krig efter at være invaderet af Rusland. Krigen indebærer blandt andet, at der i dele af landet er undtagelsestilstand, og at der er angreb i hele landet, således også i den vestlige del, hvor T forventes placeret. Kamphandlingerne udvikler sig hele tiden. Udenrigsministeriet fraråder alle rejser til Ukraine, og Danmark foretager ikke tvangsmæssige udsendelser til Ukraine.

Det bemærkes endvidere, at den svenske højesteret i en afgørelse af 31. oktober 2023 (sag nr. B 3926-23) har fundet, at udlevering til Ukraine af en person, der var sigtet for vold mod tjenestemand, vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, jf. nærmere præmis 15-22, uanset i øvrigt at de ukrainske myndigheder også i den sag havde afgivet en garanti om, at den pågældendes menneskerettigheder ville blive overholdt.

Efter en samlet vurdering finder landsretten, at de garantier, der er afgivet af de ukrainske myndigheder, ikke kan anses for i tilstrækkeligt omfang at imødegå faren for, at T efter en udlevering vil blive udsat for forhold i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

Udleveringslovens § 6, stk. 2, er derfor til hinder for udlevering.

Landsretten ændrer derfor byrettens kendelse, således at begæringen om udlevering ikke tages til følge.”

Landsretten besluttede i forbindelse med kendelsen om udleveringsspørgsmålet, at T skulle løslades.

Rigsadvokaten ansøgte den 19. september 2024 Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære landsrettens kendelse af 16. september 2024 til Højesteret. Rigsadvokaten anmodede samme dato Højesteret om at tillægge ansøgningen til Procesbevillingsnævnet opsættende virkning.

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at anklagemyndighedens ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære landsrettens kendelse af 16. september 2024 bør tillægges opsættende virkning efter princippet i retsplejelovens § 969, stk. 2, jf. UfR 1999.1776/2 H og UfR 2014.3227 H.

Baggrunden for ansøgningen om kæretilladelse er, at udleveringslovens § 6, stk. 2, ikke er til hinder for udlevering, uagtet at Ukraine i mere end to et halvt år har været – og fortsat er – i krig efter at være invaderet af Rusland, bl.a. fordi de garantier, der er afgivet af de ukrainske myndigheder, i tilstrækkeligt omfang sikrer, at T ikke udsættes for forhold i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

Retsvirkningen af at tillægge landsrettens kendelse opsættende virkning vil være, at spørgsmålet om udlevering af T ikke kan anses for endeligt afgjort med den følge, at udleveringsprocessen må anses for at fortsætte, og at han derfor kan forblive varetægtsfængslet.

T har under hele sagen været varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1. Ved Vestre Landsrets kendelse af 16. september 2024 blev han løsladt, efter at landsretten afslog anmodningen om udlevering.

Betingelserne i retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 1, nr. 1, jf. udleveringslovens § 53, stk. 1, jf. § 32, stk. 2, for fortsat varetægtsfængsling må anses for opfyldt. Der henvises herved til, at T som anført i landsrettens kendelse af 20. august 2024 er ukrainsk statsborger og kom til Danmark i april 2022, og at han ikke har nogen familie eller relation til personer i øvrigt her i landet.

Der vil ske uoprettelig skade, hvis ansøgningen om tredjeinstansbevilling ikke tillægges opsættende virkning, idet fuldbyrdelse af Vestre Landsrets kendelse indebærer, at T vil skulle forblive på fri fod, indtil Procesbevillingsnævnet har behandlet ansøgningen om tredjeinstansbevilling, og indtil Højesteret – i tilfælde af kæretilladelse – har taget stilling til spørgsmålet om udlevering.

Dette vil indebære en betydelig risiko for, at T unddrager sig udleveringen, navnlig ved at udrejse af Danmark, hvorved Danmark berøves muligheden for at effektuere udleveringen i tilfælde af, at der meddeles kæretilladelse, og Højesteret beslutter, at udlevering kan ske. Det bemærkes i den forbindelse, at Retten i Hjørring fandt, at T kunne udleveres.

Det fremgår af sagen, at T, der er ukrainsk statsborger, er begæret udleveret til strafforfølgning i Ukraine for fire forhold vedrørende indbrudstyveri, hvor der bl.a. blev stjålet smykker og kontanter. Der er således tale om relativt grov kriminalitet.

Efter oplysningerne om kriminalitetens karakter og grovhed sammenholdt med Ts ringe tilknytning til Danmark og oplysningerne om, at han modsætter sig udlevering og dermed ikke har nogen interesse i at forblive her i landet og risikere udlevering, er det anklagemyndighedens klare opfattelse, at fuldbyrdelse af landsrettens kendelse vil indebære en betydelig risiko for, at han unddrager sig en eventuel udlevering, hvorved der vil ske uoprettelig skade i forhold til gennemførelse af udleveringen, ligesom formålet med ansøgningen om kæretilladelse vil forspildes.

Det følger af udleveringslovens § 1, at den, der er sigtet, tiltalt eller dømt for en strafbar handling i Danmark eller i udlandet, kan udleveres til eller fra Danmark efter denne lov.

Danmark er forpligtet til at udlevere en person til Ukraine, hvis betingelserne for udlevering i konventionen er opfyldt. Dette vil blive vanskeliggjort, hvis den pågældende person ikke er varetægtsfængslet under behandlingen af begæringen om udlevering.

På den baggrund anmodes Højesteret om at tillægge ansøgningen opsættende virkning, således at landsretten herefter anmodes om at fastsætte en frist for fortsat varetægtsfængsling.

T har anført navnlig, at Rigsadvokatens ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære af landsrettens kendelse af 16. september 2024 ikke bør tillægges opsættende virkning.

I nærværende sag er der tale om udlevering til strafforfølgning i Ukraine for fire indbrudstyverier. Der er ikke tale om personfarlig kriminalitet, og han har allerede i Danmark været varetægtsfængslet i en periode, der langt overstiger det, der vil være straffen for indbrudstyveri i 4 tilfælde, såfremt en dansk domstol skulle dømme for tilsvarende efter dansk ret.

Hvis han skal yderligere varetægtsfængsles, indtil Højesteret har truffet en afgørelse i nærværende sag, risikeres det, at han kommer til at være varetægtsfængslet i en periode på over 1 år for en forbrydelse, der efter dansk ret for en ustraffet person maksimalt vil give 60 dage til 3 måneders fængsel, måske endda en betinget straf. Der er således manglende proportionalitet i forhold til anklagemyndighedens anmodning.

Han er allerede på fri fod og har ingen intention om at forlade Danmark, hvor han har en god og ordentlig tilværelse. Han kan derudover ikke få øje på, hvilket land han som ukrainsk flygtning skulle flygte til.

Betingelserne i retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 1, nr. 1, jf. udleveringslovens § 53, stk. 1, jf. § 32, stk. 2, for fortsat varetægtsfængsling ses ikke at være opfyldt.

Højesterets begrundelse og resultat

Landsretten afsagde den 16. september 2024 kendelse om, at T ikke skulle udleveres til strafforfølgning i Ukraine. T blev i forbindelse med landsrettens kendelse løsladt.

Anklagemyndigheden har ansøgt Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære landsrettens kendelse til Højesteret og har endvidere anmodet Højesteret om at tillægge ansøgningen til Procesbevillingsnævnet opsættende virkning.

Efter retsplejelovens § 969, stk. 2, medfører et kæremål ikke ”opsættelse af beslutningens udførelse” (dvs. udsættelse med fuldbyrdelse af afgørelsen), medmindre det modsatte be-

stemmes enten af den ret, som har afgivet beslutningen, eller af den ret, for hvilken kære rej-
ses.

Som fastslået af Højesteret i bl.a. UfR 1999.1776/2 og UfR 2014.3227 vil princippet i retsple-
jelovens § 969, stk. 2, efter omstændighederne kunne anvendes til at tillægge opsættende
virkning til en ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære en afgørelse truffet
af landsretten i en straffesag. Dette gælder også, hvis anmodningen om opsættende virk-
ning er fremsat af anklagemyndigheden.

Anklagemyndighedens anmodning om opsættende virkning er som nævnt knyttet til ansøg-
ningen til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære landsrettens afgørelse om udleve-
ringsspørgsmålet til Højesteret. Da landsretten har afgjort, at T ikke skal udleveres til straffor-
følgning i Ukraine, er der i relation til afgørelsen ikke nogen fuldbyrdelse at udsætte. Ankla-
gemyndighedens anmodning om opsættende virkning er da også begrundet i et ønske om, at T
varetægtsfængsles under Procesbevillingsnævnets behandling af ansøgningen om karetilla-
delse.

Det forhold, at T som en afledt virkning af udleveringsafgørelsen blev løsladt, ændrer ikke
ved, at den afgørelse, der søges om tilladelse til at indbringe for Højesteret, ikke indeholder
nogen beslutning, hvis udførelse kan opsættes i medfør af princippet i retsplejelovens § 969,
stk. 2.

Højesteret finder på denne baggrund, at anklagemyndighedens anmodning om, at ansøgning-
en til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære landsrettens kendelse tillægges opsæt-
tende virkning, ikke kan imødekommes.

Thi bestemmes:

Anklagemyndighedens anmodning om, at ansøgningen til Procesbevillingsnævnet om tilla-
delse til at kære Vestre Landsrets kendelse af 16. september 2024 til Højesteret tillægges op-
sættende virkning, kan ikke imødekommes.